

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ

(နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီဥပဒေအမှတ်၊ ၅/၂၀၀၀)

၁၃၆၂ ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်

(၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၇ ရက်)

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် အောက်ပါဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

အခန်း (၁)

အမည်နှင့် စတင်အာဏာတည်သည့်နေ့ရက်

- ၁။ (က) ဤဥပဒေကို ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေဟုခေါ်တွင်စေရမည်။
- (ခ) ဤဥပဒေပုဒ်မ ၃ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၈)ရက်နေ့မှ စတင်အာဏာတင်ရမည်။ ယင်းပုဒ်မ (၃)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်မှအပ ကျန်ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ဤဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသည့်နေ့မှစ၍ အာဏာတင်ရမည်။

အခန်း (၂)

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာမူများ

- ၂။ တရားစီရင်ရာတွင်အောက်ပါမူများအပေါ်အခြေခံ၍ စီရင်ရမည် -
 - (က) ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ခြင်း၊

- (ခ) ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်၍ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေး တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေခြင်း၊
- (ဂ) ဥပဒေကို ပြည်သူများက နားလည်လိုက်နာ ကျင့်သုံးလာစေရန်၊ ပညာပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူများက ဥပဒေကို လိုက်နာသော အလေ့အကျင့်ပျိုးထောင်ပေးခြင်း၊
- (ဃ) အမှုကိစ္စများကို ဥပဒေခွင့်ပြုချက် ဘောင်အတွင်း၌ ဥပဒေနှင့်အညီ ကျေအေး ပြီးပြတ်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (င) ဥပဒေအရ တားမြစ်ထားချက်မှအပ ပြည်သူ့ရှေ့မှောက်တွင် တရားစီရင်ခြင်း၊
- (စ) အမှုတွင် ခုခံချေပခွင့်နှင့် ဥပဒေအရ အယူခံပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း၊
- (ဆ) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အရေးယူအပြစ်ပေးရာတွင် အကျင့်စာရိတ္တပြုပြင်မှုကို ဦးတည် ခြင်း။

အခန်း (၃)

တရားရုံးချုပ် ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ရုံးထိုင်ခြင်း

၃။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီသည် တရားရုံးချုပ်ကို တရားသူကြီး ချုပ် ၁ ဦး၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ၂ ဦးနှင့် တရားသူကြီး ၇ ဦးမှ အများဆုံး ၁၂ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။

၄။ တရားရုံးချုပ်သည် ရန်ကုန်မြို့နှင့် မန္တလေးမြို့တို့တွင် ရုံးထိုင်ရမည်။ သို့ရာတွင် လိုအပ်ပါက အခြားသင့်လျော်ရာဒေသတစ်ခုခုတွင် ရုံးထိုင်နိုင်သည်။

အခန်း (၄)

တရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ

၅။ တရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများသည် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

- (က) ပြစ်မှုဆိုင်ရာမူလမှုနှင့် တရားမမှုလမှုများကို စီရင်ခြင်း၊
- (ခ) မိမိ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လွှဲပြောင်းရယူသော အမှုကို စီရင်ခြင်း၊
- (ဂ) တရားရုံးတစ်ရုံးမှ အခြားတရားရုံးတစ်ရုံးသို့ အမှုလွှဲပြောင်းပေးမှုကို စီရင်ခြင်း၊
- (ဃ) ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် အယူခံမှုကိုစီရင်ခြင်း၊
- (င) တရားရုံးတစ်ရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့်ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်ခြင်း၊
- (စ) ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးကဖြစ်စေ၊ ခရိုင်တရားရုံးကဖြစ်စေ ချမှတ်သော သေဒဏ်အမိန့်ကို အတည်ပြုမှု၊ သေဒဏ်အမိန့်အပေါ် အယူခံမှုကို စီရင်ခြင်း၊
- (ဆ) တရားရုံးတစ်ရုံး၏ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိသော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် စစ်ဆေးစီရင်၍ လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပယ်ဖျက်ခြင်း၊
- (ဇ) နိုင်ငံသားတစ်ဦးဦး၏ ဥပဒေနှင့်အညီ ရရှိထိုက်သည့် အခွင့်အရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်ခြင်း မရှိသော အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် စစ်ဆေးစီရင်၍ လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပယ်ဖျက်ခြင်း၊
- (ဈ) ပင်လယ်ရေကြောင်းအမှုကို စီရင်ခြင်း၊
- (ည) တည်ဆဲဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အမှုများကို စီရင်ခြင်း။

အခန်း (၅)

တရားရုံးချုပ်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

၆။ တရားရုံးချုပ်သည် တရားရုံးအသီးသီးကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရမည်။

၇။ တရားရုံးချုပ်က မူလစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးပြီးအပြီးသတ်စီရင်ထားသော အမှုကိုဖြစ်စေ၊ တရားရုံးတစ်ရုံးရုံး၏ အပြီးအပြတ်ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် တရားရုံးချုပ်က အပြီးသတ် စီရင်ထားသော အမှုကိုဖြစ်စေ အထူးခုံရုံးက လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အထူးအယူခံ ဝင်ခွင့်ပြုပြီးပါက တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၁ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃ ဦး သို့မဟုတ် တရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ၂ ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃ ဦး သို့မဟုတ် ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ၂ ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃ ဦးပါဝင်သော အထူးအယူခံခုံရုံးဖြင့် ပြန်လည်စစ်ဆေးစီရင်နိုင်သည်။

၈။ အထူးအယူခံခုံရုံးဖြင့် စစ်ဆေးစီရင်ထားသည့် အမှုမှအပ တရားရုံးချုပ်က စစ်ဆေး စီရင်ထားသည့် မည်သည့်အမှုကိုမဆို အများပြည်သူအကျိုးငှာ အရေးယူလောက်သော ပြဿနာ တစ်ရပ်ရပ်ပေါ်ပေါက်သည်ဟု တရားသူကြီးချုပ်က မိမိသဘောအရ ထင်မြင်ယူဆလျှင် ထိုပြဿနာ ကို အထူးအယူခံခုံရုံးဖြင့် ပြန်လည်စစ်ဆေးစီရင်စေနိုင်သည်။

၉။ တရားရုံးချုပ်သည် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံးရာတွင် တရားသူကြီးချုပ်က သတ်မှတ် ပေးသည့်အတိုင်း တရားသူကြီး ၁ဦးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ၁ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့်ဖြစ်စေ စစ်ဆေး စီရင်နိုင်သည်။

၁၀။ တရားရုံးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ် တရားရုံးများတွင် အမှုများကို တရားသူကြီး ၁ ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့် စစ်ဆေးစီရင်ရန် ညွှန်ကြား နိုင်သည်။

၁၁။ တရားရုံးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ် တရားရုံးများက ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများနှင့် တရားမမှုများကို စစ်ဆေးစီရင်နိုင်ရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်များကို သင့်လျော်သလို သတ်မှတ်ပေးရမည်။

အခန်း (၆)

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများကို ဖွဲ့စည်းခြင်း

၁၂။ တရားရုံးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံး များကို ဖွဲ့စည်းရမည်။

၁၃။ တရားရုံးချုပ်သည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံး များတွင် တရားသူကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် တရားရေးဝန်ထမ်းများကို ခန့်အပ်၍ သင့်လျော်သော စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာအရပ်ရပ်ကို အပ်နှင်းခြင်း၊ တာဝန်ဝတ္တရားများ သတ်မှတ်ပေးခြင်းပြုလုပ်မည်။

အခန်း (၇)

တရားရုံးများ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

၁၄။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံး၊ ခရိုင်တရားရုံးနှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာများသည် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

- (က) တရားမမှုလမှုများကို စီရင်ခြင်း၊
- (ခ) ပြစ်မှုဆိုင်ရာ မူလမှုများကို စီရင်ခြင်း၊
- (ဂ) ဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်အရ စီရင်ခြင်း။

၁၅။ ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးသည် ခရိုင်တရားရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် အယူခံမှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်နိုင်သည်။

၁၆။ ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးသည် -

- (က) မိမိ၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းအတွင်းမိမိ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လွှဲပြောင်းရယူသောအမှုကို စီရင်နိုင်သည်။
- (ခ) မိမိ၏ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းအတွင်း တရားရုံး တစ်ရုံးရုံးမှ အခြားတရားရုံး တစ်ရုံးရုံးသို့ အမှုလွှဲပြောင်းပေးမှုကို စီရင်နိုင်သည်။

၁၇။ ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းတရားရုံးသည် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးက သတ်မှတ်ပေးသည့်အတိုင်း တိုင်းတရားသူကြီး ၁ ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၁ ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့်ဖြစ်စေ စစ်ဆေးစီရင်နိုင်သည်။

၁၈။ ခရိုင်တရားရုံးသည် မြို့နယ်တရားရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ချက်၊ အမိန့်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် အယူခံမှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုကို စီရင်နိုင်သည်။

၁၉။ ခရိုင်တရားရုံးသည် -

- (က) မိမိ၏ ခရိုင်အတွင်း မိမိ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ လွှဲပြောင်းရယူသောအမှုကို စီရင်နိုင်သည်။
- (ခ) မိမိ၏ ခရိုင်အတွင်းတရားရုံး တစ်ရုံးရုံးမှ အခြားတရားရုံး တစ်ရုံးရုံးသို့ အမှုလွှဲပြောင်းပေးမှုကို စီရင်နိုင်သည်။

၂၀။ ခရိုင်တရားရုံးသည် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ ခရိုင်တရားသူကြီးက သတ်မှတ်ပေးသည့်အတိုင်း တရားသူကြီး ၁ ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ ၁ ဦးထက်ပိုသော ခုံရုံးဖြင့်ဖြစ်စေ စစ်ဆေးစီရင်နိုင်သည်။

၂၁။ မြို့နယ်တရားရုံးသည် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ မြို့နယ်တရားရုံးက သတ်မှတ်ပေးသည့်အတိုင်း တရားသူကြီး ၁ ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၁ ဦး ပိုသောခုံရုံးဖြင့်ဖြစ်စေ စစ်ဆေးစီရင်နိုင်သည်။

အခန်း (၈)

အထွေထွေ

၂၂။ တရားရုံးချုပ်သည် အထူးခုံရုံးက လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အထူးအယူခံ ဝင်ခွင့်ပြုထားပြီးဖြစ်သည့် အမှုများကို ဤဥပဒေပုဒ်မ ၇ အရ ဖွဲ့စည်းသည့် အထူးအယူခံခုံရုံးက ဆက်လက်စစ်ဆေး စီရင်ရမည်။

၂၃။ ဤဥပဒေ အာဏာတည်ပြီးနောက်တွင် မူလမှု၊ အယူခံမှု၊ ပြင်ဆင်မှုနှင့် လျှောက်ထားမှုများကို ဤဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးများက စစ်ဆေးစီရင်ရမည်။

၂၄။ တရားသူကြီးများသည် သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများရှိ မပြီးပြတ်သေးသော အမှုများကို ဆက်လက်စစ်ဆေးစီရင်ရမည်။

၂၅။ တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး၊ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းတရားသူကြီးနှင့် ခရိုင်တရားသူကြီးများသည် အကျဉ်းစခန်းများ၊ ရဲဘက်စခန်းများ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ချုပ်စခန်းများတွင် အပြစ်ကျများနှင့် အချုပ်ခံနေရသူများကို မှုခင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေနှင့်အညီ ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်အရေးများခံစားနိုင်ရေး အမှုများစစ်ဆေးရာတွင် ကြန့်ကြာမှု မရှိစေရေးအတွက် လိုအပ်သလို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးနိုင်သည်။

၂၆။ တရားရုံးချုပ်သည် တရားရုံးချုပ်နှင့် တရားရုံးအသီးသီးတွင် လိုအပ်သော ဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်းကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

၂၇။ တရားရုံးချုပ်သည် လိုအပ်သောနည်းဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အမိန့်များ၊ အမိန့်ကြော်ငြာစာများ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် လက်စွဲများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။

၂၈။ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ (နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ဥပဒေအမှတ် ၂/၈၈) ကို ဤဥပဒေဖြင့် ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

(ပုံ) သန်းရွှေ
ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး
ဥက္ကဋ္ဌ

နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ